

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2003-03-27

NR: 21

KONTAKT: Pressekreterare Tomas Lundberg, tel. 08-787 02 15

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

■ Drivkrafterna bakom den Europeiska monetära unionen, EMU

Vice riksbankschef Villy Bergström talade idag på ett seminarium för fackliga företrädare i Brunnsvik samt på ett möte anordnat av Studieförbundet och JAK Bank i Orsa om de politiska och ekonomiska drivkrafterna bakom EMU.

"Många anser att EMU främst är ett politiskt projekt, inte ett ekonomiskt. Då brukar man bland annat hänvisa till att planerna på en valutaunion fick ny fart när Tyskland stod inför en återförening och skulle bli den ledande och dominerande makten i Europa. Frankrikes pris för att gå med på återföreningen var att få till en valutaunion och få ett visst inflytande över den tyska penningpolitiken. Många ekonomer ställde sig tveksamma till konstruktionen från början men när valutaunionen väl blev ett faktum har fler och fler blivit mer positiva och en del rekommenderar idag ett medlemskap. Även om projektet ytterst är politiskt får det ekonomiska konsekvenser", sade Bergström

"Fördelarna är ganska uppenbara som till exempel att man slipper hantera olika valutor när man reser eller gör affärer över gränserna. Särskilt viktigt är det för mindre företag som slipper risker för valutakursförändringar och kostnader förknippade med hantering av olika valutor och valutasäkring. En gemensam valuta underlättar också för konsumenterna att jämföra priser vilket borde leda till ökad konkurrens. Dock gäller ju detta endast handeln inom euroområdet som uppgår till omkring 40 procent av svensk utrikeshandel", sade Bergström.

"Nackdelarna med en gemensam valuta har främst att göra med stabiliseringspolitiken. Räntan och valutan blir ju densamma för hela området. Om den ekonomiska utvecklingen i små medlemsländer som till exempel Sverige avviker från den i valutaunionen för att till exempel löner och priser ökar i en annan takt kan det bli problematiskt. Detta kan ju inte längre kompenseras med en förstärkning eller försvagning av valutan eller en ränteförändring. Särskilt gäller detta om landet skulle drabbas av en störning som bara påverkar just det landet. De anpassningsmekanismer som står till buds är flexibla löner och priser och finanspolitik. När ränta och valuta inte längre finns som ekonomiskt politiskt instrument övergår ansvaret för stabiliseringspolitiken på detta sätt till finanspolitiken. Det

■ bör dock understrykas att skillnaderna mellan euroområdet ekonomiska utveckling och den svenska inte varit särskilt stor. Under senare år har svensk ekonomisk politik varit inriktad på sunda statsfinanser och låg inflation och i huvudsak följt den ekonomiska utvecklingen i euroområdet", sade Bergström.

"Den senaste tidens debatt har dock fokuserat just på de lägen då svensk ekonomi skulle avvika från den genomsnittliga utvecklingen i euroområdet. I sådana lägen måste alltså finanspolitiken axla ett större ansvar för en stabilisering i svensk ekonomi. Men det är inte utan risker. När pris- och löneökningar och växande budgetunderskott inte längre leder till höjda räntor behövs andra begränsningar. Vissa regler för hur stort budgetunderskottet och statskulden får vara finns ju redan i EU:s lagstiftning men detta tycks inte ha räckt till. Flera av de stora länderna ligger farligt nära dessa gränser eller har redan överskridit dem. För att minska risken för en upprepning av 1970- och 80-talens problem med snabbt ökande budgetunderskott, pris- och lönestegringar behövs någon form av trovärdigt ramverk för stabiliseringspolitiken liknande det som gällt för penningpolitiken", konstaterade Bergström.

"I Riksbankens svar till utredningen om 'Stabiliseringspolitik i valutaunionen' ansåg vi att man bör pröva om det är möjligt att behålla ett tydligt mål för den ekonomiska politiken, till exempel ett nationellt inflationsmål eller någon form av mått på kapacitetsutnyttjandet. De stabiliseringspolitiska besluten bör även i fortsättningen baseras på en analys av flera olika indikatorer. Det viktiga för trovärdigheten är att motiven för besluten och de prognoser som de baseras på redovisas på ett tydligt och öppet sätt. Det nuvarande finanspolitiska ramverket med överskottsmål och budgettak har spelat en stor roll för att etablera förtroende för svensk ekonomi. Att gå ett steg vidare och överföra en del av beståndsdelarna i det penningpolitiska ramverket med tydliga mål för stabiliseringspolitiken skulle kunna bidra till ökad stabilitet. Det är också möjligt att 'bryta ut' stabiliseringspolitiken från den övriga finanspolitiken genom att skapa en tydlig process omkring den.", sade Bergström

"Det finns för- och nackdelar med ett EMU-medlemskap och en del av de stabiliseringspolitiska problemen kan begränsas med ett mer tydligt ramverk. Det går dock inte att helt och hållet bortse från dessa problem. För nästan varje argument för ett medlemskap i EMU går det att hitta ett motargument och vice versa. De som målar allt i rosenrött och hävdar att EMU löser alla problem är lika fel ute som de som beskriver ett medlemskap som den nattsvarta domedagen. Personligen har jag i min avvägning av argumenten för och emot ett deltagande i valutaunionens tredje etapp fäst särskild vikt vid de argument som pekar på att insynen och den medborgerliga kontrollen över den europeiska centralbanken inte är tillräckligt stor. Detta var ett av de argument som togs upp av den så kallade Calmforsutredningen och jag tycker det är ett argument mot EMU-medlemskap än idag", avslutade Bergström.